

gegeven over den aard en het wezen van wondinfecties en van chirurgische infectie-ziekten, opgehelderd door klinische voorbeelden. Het zeer lezenswaardige boek bevat geen nieuws, hetwelk ook niet in de bedoeling van den Schrijver heeft gelegen, maar veel wetenswaardigs. Voor diegenen, die de kliniek bezoeken kan het een leidraad zijn, en deze zullen bij het onderzoek van patiënten in het door Schrijver medegedeelde veel hulp en steun vinden.

A. VON EISELSBERG.

INGEZONDEN.

NIEUW OOGHEELKUNDIG TIJDSCHRIFT.

Den 1sten Januari 1899 verschijnt het eerste deel van het *Zeitschrift für Augenheilkunde* onder Redactie der Professoren KUHNT en VON MICHEL. Behalve de oorspronkelijke mededeelingen zal het tijdschrift bevatten een *kritisch referaat* over de belangrijkste publicaties op oogheelkundig gebied en wat daarmede in verband staat, uit alle landen. Dit referaat zal telkens om het halfjaar verschijnen en de literatuur van het *direct voorafgaande tijdvak* omvatten. Ondergeteekende heeft wat betreft *Holland en de Koloniën* op zich genomen dit overzicht te leveren. Met het oog daarop verzocht hij H. H. Schrijvers van mededeelingen en stukken op *oogheelkundig* gebied, alsmede van publicaties over de *anatomie*, de *physiologie* en de *pathologie* van het oog hem afdrukken te willen doen toekomen of wel hem den titel en de plaats van uitgave te willen opgeven. Ook van den inhoud van academische proefschriften zal kennis genomen worden. Het eerste referaat zal loopen over de literatuur van 1 Juli 1898 tot 1 Jan. 1899.

Leiden, 1 Januari 1899.

W. KOSTER GZN.

Niet zonder verwondering las ik, in het laatst verschenen nummer van dit blad, het ingezonden stuk van collega DE SMITT, en van mijn kant gevoel ik behoefte den geachten Schrijver de hoop te benemen dat „*alle*” medici in ons land zijn protest tegen de opvatting van collega VAN TUSSENBROEK zullen onderschrijven. Ook ik had het artikel van FOURNIER reeds vóór het referaat er van, in het oorspronkelijke gelezen; maar grooter nog dan mijn bewondering met het stuk voor zoover het het wetenschappelijk deel er van betreft, waren mijn verbazing en ergernis over het ethische. Het referaat van collega VAN TUSSENBROEK had dan ook mijn geheele sympathie en het deed mij slechts leed dat een *vrouwelijk* collega het voor haar geslachtsge-nooten moest opnemen.

Laten wij de quaestie eens nagaan. Een man infecteert zich door een coïtus impurus met syphylitisch virus. Zeker 90 pCt. van de geïnfecteerden

weten dat zij, zelfs na vele jaren van schijnbaar gezond zijn, er aan bloot staan: èn om zelf aangetast te worden door een of ander lijden van luetischen aard, èn om eventueel vrouw en kind luetisch te zien worden scii. geboren worden. Maar, zooals FOURNIER zegt: „séduits par les beaux yeux „d'une jeune fille ou les attraits d'une dot rondelette, ils se marient de coeur „léger”. Hier begint het verkeerde. Ik geloof dat men van hen die lues gehad hebben, en het weten, zou mogen eischen dat voor hun huwelijk hun aanstaande vrouw gezegd of duidelijk gemaakt werd aan welk soort van ziekte de man geleden heeft. Ik stem toe dat het te *verontschuldigen* is als iemand die in betrekkelijk langen tijd geen symptomen van lues bij zich heeft bespeurd, er weinig meer aan denkt en zonder het afleggen eener bekentenis van min of meer pénibelen aard, huwt. Maar nu blijkt het op een gegeven oogenblik noodig der vrouw en aanstaande moeder, *hoewel zij gezond is*, en dus wel degelijk zooals collega VAN TUSSENBROEK zegt noch behandeling wenscht noch ook *behoeft* (want zoo is de opvatting die in het stuk van FOURNIER zonder eenige onduidelijkheid voortdurend wordt verkondigd, al is het niet in de door collega DE SMITT aangehaalde zinsnede) ter wille van het kind dat geboren moet worden een behandeling te doen ondergaan. Dat deze behandeling noodig werd is te wijten aan den man die „de coeur léger” getrouwd is! Maar dat doet er niet toe: de man moet gespaard worden! Want het voorwendsel dat al het geknoei van den dokter noodig is om de goede verstandhouding tusschen de echtgenooten te bewaren vind ik . . . . een voorwendsel. Bekent de man, al is het wat laat, zelfs na het huwelijk nog ronduit aan welke ziekte hij lijdt, dan zal zijn vrouw hem m. i. in de meeste gevallen vergeven. Heeft daarentegen de man er zich toe geleend zijn vrouw, om het maar bij zijn naam te noemen, wat voor te liegen, en bemerkt zij dat (hetgeen met of zonder behulp der schoonmoeder toch óók kan gebeuren en gebeurd is), dan is de kans veel grooter dat zij *dit* niet vergeeft. En zoo schijnt mij zelfs wanneer men den door FOURNIER aangegeven weg als den rechten wilde accepteren, deze niet eens de veiligste. Maar al was hij dat! Wat geeft ons het recht een *gezonde* 1) vrouw die er ons niet om gevraagd heeft, te gaan behandelen zonder haar te zeggen „waarom”? Is de vrouw een klein kind of een wezen van lagere orde dan de man, dat er over haar lichaam beschikt wordt naar goed vinden van echtgenoot en geneesheer? De door FOURNIER aangeprezen behandeling moge voor gezonde vrouwen bijna altijd onschadelijk zijn, wie geeft de zekerheid dat ze het *altijd* is, dat *alle* medici die den raad van FOURNIER volgen steeds behoorlijk zullen constateeren (en kunnen constateeren) dat de vrouw in casu gezond is? Verre van mij de meening, dat mijn standpunt

1) Collega DE SMITT verliest op blz. 1122, al. 3 m. i. uit het oog, dat hetgeen op zieken van toepassing is, in *dit* geval geen steek houdt, juist omdat in de door FOURNIER gestelde gevallen de vrouw zelve gezond is. Wanneer de vrouw ziek was zou het een heel ander geval worden: het groote verschil in mijn opvatting met die van collega DE SMITT is dáárin gelegen, dat volgens mij door ons geen gezond individu aan een zij het zelfs veelal onschuldige behandeling mag worden onderworpen zonder dat het weet waarom.

net juiste moet zijn; na de lezing van het stuk van collega DE SMITT heb ik echter niet kunnen laten uit te spreken wat ik terstond bij de lezing van het artikel van FOURNIER gevoelde: dat een dusdanige behandeling van de vrouw even verwerpelijk is als ongeoorloofd, als beneden de waardigheid ook, zoowel van den man als van den geneesheer.

Hoë men dan m. i. zou hebben te handelen? Wanneer ik in FOURNIER'S plaats geweest was zou ik den man gezegd hebben: „ik wil uw ongeboren „kind, dus uwe vrouw behandelen op voorwaarde dat zij wéárom zij „behandeld wordt; accepteert gij die conditie niet dan kan ik U niet helpen”? Wanneer alle medici dit antwoord gaven zouden de mannen in dergelijke gevallen liever tegenover hun vrouw met de waarheid voor den dag komen, dat mogen wij dunkt mij veilig aannemen. Misschien zou dan hier en daar de goede verstandhouding tusschen de echtgenooten in gevaar komen; zooals ik echter reeds opmerkte zou dat gevaar veel grooter zijn wanneer de vrouw *ondanks* echtgenoot en medicus achter de waarheid kwam.

Maar bovenal: de leer van FOURNIER, als *de* leer aan zijn leerlingen gepredikt, vordert een ongerechtvaardigde geringschatting van de vrouw die het meest volledige recht heeft om te weten wat men met haar voor heeft.

Ik heb de hoop niet dat *alle* medici in ons land het met mij eens zullen zijn, maar velen van hen verwacht ik in de hoofdzaak toch aan mijn zijde.

Lisse, 1 Januari 1899.

Dr. C. METZLAR.

Utrecht, 31 December 1898.

Een beantwoording van het schrijven van Dr. F. A. MEIJER, Arts, voorkomende in n°. 26 van het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde*, is eigenlijk onnoodig, nu Dr. MEIJER verklaart spijt te gevoelen, dat hij het opstel van Dr. MOREAU in *Archives générales de Médecine* 1873, waarvan ZEd. Zeergel. bij het samenstellen van n°. XI der *Geneeskundige Bladen* blijkt zoo vlijtig gebruik te hebben gemaakt, niet heeft vermeld.

Waar in het geschrift van Dr. MEIJER een zoo uitgebreid literatuuroverzicht wordt gegeven, dat woordelijk overgenomen is uit MOREAU en ROSENTHAL, mocht men terecht verwachten de vermelding van het werkje van MOREAU.

Waarlijk deze eisch is niet overdreven!

Vervolgens behoef ik slechts even te vermelden, dat door mij nergens de uitdrukking „literaire fraude” is gebezigd, alleen heb ik geconstateerd de treffende overeenkomst tusschen de conclusies van Dr. MEIJER en Dr. MOREAU.

Vershil tusschen het door Dr. MEIJER bedoelde stuk van MOREAU in *Archives générales de Médecine* 1873 en het door mij genoemde werkje van MOREAU-MARMONT bestaat er niet. Het laatste is een separaatafdruk, later uitgegeven (1883) van het eerste en is letterlijk hetzelfde.

Dat bovendien, de literatuuropgave en citaten van Dr. MEIJER weinig betrouwbaar zijn, kan blijken o. a. uit de volgende feiten:

N°. 55 der literaturopgaven in Dr. MEIJER'S werkje is:

GRANDIDIER, *Die Haemophilie oder Bluterkrankheit*, Leipzig 1855. Observ. recueillies par Viéle. Extract. d'une dent chez un hémoph. Dodelijke bloeding,